

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Sfinții cu condicuță

(+) *Dumineca Fariseului vine și trece. Și e numai una într'un an. Fariseii însă sunt mulți. Și dai de ei pretutindenea, și în toată vremea și în tot ceasul. Pentru că nu se feresc din calea nimănui. Nici nu tac. Dimpotrivă: caută locurile la vedere, și își strigă, sus și tare, în miș de forme, vrednicile. Ca să le știe și ceriul și pământul. Și să-și ia plata fără întârziere, pentru ele, înaintea tuturor și cu preterarea tuturor.*

Farisenii poartă contabilitate neînduplecată. „Postesc de două ori în săptămână și dau zeciuală din toate câte câștig” îi spune el lui Dumnezeu cu glas înalt chiar în fața jertfelnicului. Și nu mințește. Dar la el nu merge cu morala lui Hristos: să nu știe o mână ce face cealaltă. Ba să știe. Și ca nu cumva să-și uite Dumnezeu, ori oamenii, trebuie să li-se aducă, mereu și apăsător, aminte. Două pași nu face fără „curriculum vitae” în sân, și un suspin cucernic, o trăsătură de condeiu, un cuvânt de învățătură, schițarea unui gest de faptă bună, nu-i scapă neîncetată la răbojul pe care-l va flutura, mândru și pretenziv, de câte ori va fi vreo călicică de apucat la „treaptă mai bună”, totdeauna cântărită cu suflet de zaraf care se uită la „un ce folos”, dar afișând, cu pricepere de artist, cel mai curat idealism și cea mai sfântă însușire pentru izbândă dreptului și moralei. Și nu se poate spune că „metoda” nu duce la limanul râvnit. Fie ele în stil mic, ori mare, în lume mirenească ori bisericească, succesele cari poartă pecetea loviturilor de teatru nu prea sunt lipsite nici de stigmatul aluatului de care a poruncit Hristos alor săi să se feriască din toate puterile.

Se întâmplă să nu isbutească fariseul? E prăpăd. N'are apă Murășul și nici tustrele Crișuri, cu Dunăre și cu Olt cu tot, să se spele atât cel preferit, cât și cei ce l-au judecat vrednic să se urce mai sus la masă. Năpârcele înfuriate sunt teribile. Materialiști și răi, toți fariseii, indiferent că vor fi de Legea Veche, ori de Legea Nouă, sunt și vanitoși din cale afară. Fiecare se crede ceva extraordinar, ca acel vestit Rabbi Simeon ben Jochai, care obișnuia să zică (după cum scrie în tractatul Berakhoth): „Am văzut fiii lumii ce o să mai fie, și să știți că sunt pușini. De-or fi trei, eu și fiul meu suntem între ei. De-or fi numai doi, unu-s eu și celalalt e fiu-meu”. Ori, cum povestește despre același fariseu, midrașul Bereșith Rabba: Dac'ar fi numai doi drepti în lume, unul ar fi el, iar al doilea fiul său. Și dacă ar fi numai unu' acela ar fi, fără doar și poate, dânsul. Orgoliul acesta diabolic îi face odioși. Li izolează. Lumea se ferește de ei instinctiv, ori sub ce

Respect conștiinței!

Inceputul de an universitar a actualizat o problemă uitată de multă vreme; mai bine zis: sabotată și persecutată de multă vreme: *rolul și locul credinței creștine în școlile superioare.* S'a accentuat, în mod deosebit, rolul formativ pe care trebuie să-l aibă credința și creștinismul între pereții universității.

Dacă și studențimea ar fi întrebată în această problemă, cred că primul lucru pe care l-ar dori ar fi acesta: Să se vină cu o poruncă de sus în sensul, că oricine se urcă la catedra universitară să vorbească în termeni cuviințioși despre creștinism și Biserică. Nu interzicere de-a fi în divergență de opinii cu creștinismul, ci vorbirea în termeni corecți despre el.

Și pentru ce aceasta? Mai întâi pentru că merită, istoricește vorbind, creștinismul să nu fie huiduit. El e civilizatorul tuturor popoarelor europene. N'a făcut și nu face deloc apariție și până azi, decât să cioplească inima omului pentru a-l face mai bun, mai îngăduitor cu semenii, mai corect în îndeplinirea datoriilor față de stat, mai respectuos față de cei bătrâni, mai bun fiu de familie dacă e tânăr. — La ce bun să mai mărim tabloul?

În rândul al doilea, pentru a se respecta numele și menirea de profesor, întăritor deci a energiilor, ziditor, căci catedra, oricum s'ar numi ea, are menirea, într'un stat, pe lângă studiu, să stimuleze energia, să înalțe spre culmile jertfei voința, să adauge la ce este bun într'un individ, nu să isbească și să împăștie, să fărâme și să nimicească. Valoarea unui stat atârână și de conștiința membrilor lui, nu numai de număr și avuții. Statul nu susține cu bani grei catedre, pentru ca titularii lor să izbească în moralul și conștiința tinerilor lui, nici nu-și închipue altfel pedestalul universitar decât ca o tribună ziditoare.

În fine, din respect față de părerile majorității discipolilor cari ascultă pe un profesor. Pentru că noi ne cunoaștem mai bine decât oricine: Cei fără nici un dram de credință, cei ce-și fac onoare din a fi atei, sunt un procent destul de minuscul. O fi sbuciumată și plină de cotituri viața studențiască, o fi prea amestecată și, poate, de neînțeles

boială de cucernicie s'ar ascunde. Drept că și ei, sub stăpânirea aceleiași maladii, se separă de altă lume, cel mult îngrijindu-se să-și aibă biserița proprie, unde să fie ascultați smirna și să fie adorați. Firește, apoi, că și proslăviți, în toate părțile, de clienți.

Nu cumva suntem și noi „sfinți” cu condicuță? — Autoexaminarea se impune.

pentru mulți, dar când e la adică tot crucea și rugăciunea sunt cei mai credincioși tovarăși, pentru un student, cum tot gândul la Cel din cer și conștiința sunt și cei mai buni păzitori ai lui dela săvârșirea de mari fapte rele, ca și imbold la jertfă și muncă grea și încordată. Și nu faci față încruntată la vorba plină de spirit a magistrului ce face bancuri cu credință. Nu știu oare d-nii profesori aceasta?

Aminteam mai sus că statul ar trebui să impună un limbaj decent oricărui profesor, ori de câteori, în cursul lecției, desbete probleme în legătură cu credința. Nu să interzică discuțiile contradictorii ale științei și credinței, căci cineva ar putea protesta în numele libertății de gândire și opinii, ci doar atâta: un limbaj decent, fără spinii ironiei și fără umorul sec al bancului, care în cea mai gravă problemă a omului — legarea cu supranaturalul — nu are ce căuta.

La Iași, înainte cu 20-25 ani, se spune că un profesor își începea consecvent cursul cu studenții anului I cam în modul următor: „Ați venit, măi băeți, să studiați aci prin disecții, omul, așa cum se prezintă el în carne și oase. Vă asigur că n'o să dați în lucrările voastre peste un singur „suflet” omenesc. Cât despre Dumnezeu (aci profesorul făcea un ghematoc de salivă și-i făcea vânt în tavan), uite, ăsta-i Dumnezeu pentru mine! Indrumători universitari de ăștia mai sunt și azi:

„...Iar cât de spre basmele acelea cu Dumnezeu care a făcut pe Adam, și cu celelalte pe cari le-ați auzit în liceu, de astea să vă descotorosiți cât mai repede, căci sunt simple naivități, cari aici n'au ce căuta”, glăsuște cineva la an I medicină 1940-41.

Și poate va surprinde pe mulți faptul că un profesor a fost, în anii trecuți, numai la un pas, de a fi palmuit de un grup de studenți, pentru motivul că vre-o câteva ore, toate glumele lui au avut ca obiect naivitatea și bigotismul credinței.

Noi îl știm pe șeful statului om energic, drept și pios, care a luat măturoiul, sau a redus la tăcere pe mulți vânturători de idei nefaste.

Nu seamănă sectele, întreținute cu bani streini să ne pulverizeze forța de coeziune internă, destulă risipă de energii în clasele de jos? Nu-i deajuns francmasoneria ce-a împânzit până eri toate marile servicii naționale?

Să ne lase'n pace și să nu ne sgândăre conștiința acești „avansați” libercugetători, preainfumați tineri unii, roși de păcate alții

mai în vârstă, și înțelepciunea lor să și-o lase moștenire fiilor lor (de cumva au vrut să-i aibă), nu majorității tineretului cult român, care crede încă și are o conștiință creștină.

Fără ifosuri de circumstanță, fără infumurare caraghioasă, ci conștiinți de rostul și datoria ce-o va cere țara în viitor dela noi, o spunem clar și sobru, simplu și fără echivoc: *Să se termine odată cu insulta ce se aduce credinței noastre în universitate.* Statul poate impune acest lucru. Dacă statul nu ne apără credința, ni-o vom apăra-o noi, așa cum ne apărăm bunurile cele mai scumpe din viață: onoarea, familia, hotarele.

Regimurile trecute ne-au îmbibat cugetul cu destule teorii anti-creștine și anti-naționale, iar știința pură se poate face și fără să ni-se batjocorească credința.

Traian Cosma

Bucurie și amărăciune. Și de una și de alta are parte Preasf. Alexandru al Maramureșului, cum apare din ultimele două Cerculare (IX și X) ce ne-au venit dela Baia-Mare.

Numai bucurie îi poate pricinui Preasf. Sale, și oricui cugetă creștinește și românește, faptul că activitatea Reuniunii eparhiale de misiuni arată roade dintre cele mai bogate și mai mângâietoare. În cadrele acestei Reuniuni s'a făcut, în ultimii doi ani, apostolie misionară în 84 de parohii și filii. Prin ceea ce, la încheierea alor zece ani de viață ai eparhiei, s'a ajuns la un total de 473 sfinte misiuni populare, care cifră — cum se remarcă în Cerculara IX, — cuprinde dublul parohiilor dinainte de arbitrajul dela Viena, și mai mult decât dublul celor ce au rămas după deslipirea sălnică a parohiilor din Bucovina. — Rămânând la roadele sfintelor misiuni din răstimpul celor din urmă doi ani, se reliefează numărul mare al Sf. Impărtașenii: 55.024, ceea ce, raportat la numărul de 104.683 suflete din unitățile evanghelizate, înseamnă 52 la sută, fără a socoti aci cele

23.482 cuminecări dela locurile de pelerinaj. De notat că aproape jumătate din sfintele misiuni au fost ținute de *Părinții Basiliani*, cari s'au ostenit cu vestirea cuvântului și ascultare de spovedanii în 39 comune, de multe ori săvârșind această apostolie vreme de câte opt zile.

Amărăciunea o cauzează samavolnicia stăpânirii străine, care nu îngăduie reînvierea presei noastre creștine și române, deși s'a încercat pe toate căile posibile să fie îngăduită scoaterea și pe mai departe barem a „Cuvântului Adevărului“ dela Bixad (periodic de predici!), a „Vieții Creștine“ dela Cluj, a „Duminecii“ dela Sighet, a „Vestitorul“-ui (organul oficial al eparhiei noastre orădanel), a „Micului Misionar“ (gazetă de pietate pentru copii!) dela Oradea. Singurul organ românesc de publicitate ce poate fi scos e „Tribuna Ardealului“, căreia i-s'a permis să se numească „organ de afirmare al Românilor din Ungaria“, care se și achită de acest atribut al său pe cât îi îngăduie cenzura ungurească. Din prilejul Anului Nou, Preasf. Alexandru a trimis acestei gazete binecuvântarea sa de Arhiepiscop român, care sună așa: „Având noi azi singurul organ de afirmare românească în „Tribuna Ardealului“, binecuvântăm cu drag jertfa curată și ostenelile mari, de fiecare zi, ale celorce, strânși în jurul acestui steag neprihănit, se străduiesc să deschidă — prin slova tiparului, ca și prin tot ce înlocuiește mereu, mai grăitor decât orice cuvânt, slovele ce nu pot fi tipărite — drum nou pentru gândurile și simțirile vechi ale sutelor de mii Români din această țară, și caută să ajute, după puteri, la consolidarea și înflorirea tuturor așezămintelor noastre clădite pe aceste temeuri“.

„Tribuna Ardealului“ și câteva Calendare: atâta-i tot ce se poate tipări în limba lor, de oameni de cinste dintre ai lor, pe seama acelor mai bine de un milion și jumătate de Români apucați în Ungaria

după hotărârile arbitrajului care a făcut să sângereze inimile tuturor Românilor. Bun e însă Dumnezeu, și iarăși va fi bine. Și nădăduim că nu peste mult. (N. Drume)

Pro domo

Acuși o să intrăm în Paresimi, cari sună în chip special, zile de pocăință, zile de culegere sufletească pentru toți cei „întru Hristos botezați“, și în deosebi pentru cei ce suntem în „cura animarum“, nu „ceporum“. Ca să nu ne poticnim sub „răutățile zilei“ la cine ne-am putea gândi mai cu folos decât la Acela „carele pentru noi . . . s'a răstignit și a pățimit?“ Și căruia noi ne-am dădicat, de bună voie, să-i fim „slugă bună credincioasă!“

La Acela carele cuvânt ne-a lăsat „ceasta să o faceți întru pomenirea mea“ — putere și poruncă ne-a dat să săvârșim taină mare și de mintea omenească ne cuprins sfânta Jertfă Liturgică. La Acela carele de bunăvoință ne-a spus: „Așa să lumineze fațetele voastre înaintea oamenilor, ca acela vă zându-le, să preamărească pe Tatăl vostru din ceruri!“

Să nu căutăm însă la partea de mărtașă a lui Isus, pentru că El, după cum spune sf. Părinte, a fost: „Un om al suferințelor din clipa conceperii și până în clipa morții sale. Crucea pe care avea să moară, îi era mereu înaintea ochilor și intipărită în inimă. Doamne, ori unde te a-și căuta, tot nume pe Cruce te voi afla!“

De altfel însuși Mântuitorul a zis: „Cine vrea să vină după mine, să se lăpedească sine, să-și ia Crucea sa și să-mi urmeze mie“.

Cine e, în primul rând, obligat să-i urmeze lui Isus? Răspundă conștiința fiecăruia.

A venit Hristos, ca un al doilea Adam să facă destul pentru păcatul primului Adam.

Intr'o grădină, în grădina raiului, s'a ivit cel dintâiu păcat. Acolo Adam a adus nefericire și pierire asupra întregii omeniri și iar

FOIȚA „UNIRII“

Stella Maris

Ce-aș putea s'adaug, oare,
Eu, sârmanul pumn de tină,
Focul ce-i rupt din soare,
Razei albe de lumină?

Sau ce, limba mea gângăvă,
Ar putea oare să spună,
Despre-aceea care'n slavă
Poartă-a sfinților cunună?

O! Zădarnic mi-se sbate
Versul meu să o cuprindă,
Și din crini și nestemate
Chipul blând să îl desprindă!

Ea-i atâta de frumoasă,
— Fără pată — fără vină —
Stea pe marea tumultoasă:
Născătoare de Lumină!

Mistică Regină-a lumii!
Versu-l scurt și'n ritmuri frânte,
Și nu poate glasul lumii
Fecioria să îi-o cânte!

Razei albe de lumină,
Focul ce-i rupt din soare:
Eu, sârmanul pumn de tină,
Ce-aș putea s'adaug, oare?

Petru Anca

„Clopoțelul de argint“

— Pe marginea unei cărți noi —

Nestorul presei românești din Ardeal, autorul atâtor lucrări de cuprins istoric, bisericesc și literar, un încercat luptător pe calea de înfăptuire a aspirațiilor neamului nostru, cu subiect luat din adâncimea vremilor de infiripare a salvatoarelor năzuințe de mai târziu, ne îmbogățește literatura noastră cu o nuvelă istorică.

Asupra „Clopoțelului de argint“, cum se intitulează nuvela, semnată cu pseudonimul *Pascu Ludeanu*, s'au oprit și alții, îndeosebi juriul care i-a acordat premiul concursului literar al ziarului „România Nouă“, unde s'a și publicat în câteva urmări. Aceasta însă nu ne scutește de a mai sta de vorbă asupra ei, acum când a apărut într'o frumoasă broșură. Asta din mai multe alte motive.

Nuvela „Clopoțelul de argint“ este inspirată dintr'o legendă, care circulă, sub diferite variante, în toată Țara Silvaniei, ajunsă iar sub jug străin, și în multe din alte țări-

șoare ale Ardealului, despre tineretea celui mai popular episcop pe care l-a avut Neamul nostru, după vlădica Inocențiu Micu dela Sădăba, despre *Grigore Maior*, în juriul vieții cărui cerculă de altfel o mulțime de alte legende confirmate, în esența lor, de istoricii contemporani și de mai târziu.

Intr'o limbă frumoasă — limba vechilor cazanii —, cu miros de bunămireasmă, *Pascu Ludeanu* ne redă un crâmpeiu din sbuciumul sufletului românesc dela marginea de Nord-Vest, de acum 2 veacuri, cu tineri cari „trebu să plece, să-și piardă urma“, pentru a scăpa de temnițele din Zălau ori Dobrișin, cum e Miron; cu iobagi trudiți și batjocoriți de cei dela curțile domnești; cu preoți cari duc greutățile vieții alături de credincioșii lor, asupra cărora plutea prigoana calvinismului și — ceea ce dă o încadrare minunată crâmpeului — cu o mănăstire de călugări, cucernici susținători ai credinței și simțământului național acolo, la marginea nord-vestică a etnicului românesc. E mănăstirea dela *Santău*, despre care puțin s'a scris în literatura noastră istorică și care, alături cu cea dela Tresnea, a avut un rol bine definit pentru viața satelor sălășiene, subliniat și de unii istorici maghiari. Și marele cronicar *Gheorghe Șineai*, ținând tradiția culturală creiată de mănăstirea Santăului, după casarea acesteia de către împăratul *Iosif II*, a înființat aci una din cele din

că și Hristos avea să înceapă mântuirea, tot într-o grădină, în grădina Gesoimani.

Unde s'a început boala și moartea, acolo avea să se ivească și vindecarea și viața. Adam a gustat din rodul bun și dulce al pomului oprit, iar urmarea a fost pierirea. Hristos a golit potirul suferințelor — asudând sudori de sânge, dar a biruit răul. Prin plăcere Adam și-a câștigat moartea, Hristos a biruit-o, prin suferințe și patimi!

Pătruns'a vreodată în inimile noastre suspinul lui Isus: „*Intristat este sufletul meu până la moarte?*” Incercat-am să-l putem cuprinde, înțelege? Ori durmim ca odinioară Apostolii?

Să ținem seama de advertisementul Domnului: „*Priveghiați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită, căci sufletul gata este, dară trupul slab!*” Da, sufletul și până sălășluște în acest sălaș de pământ, „*gata este*”. El să dorește la Dumnezeu, cum așa de frumos spune sf. Augustin, dar „*trupul pofteste împotriva sufletului*”.

Și Iuda a fost Apostol și cu toate acestea, cu o vicleană sărutare, l-a vândut pe Invățătorul și prietenul său! Putem cuprinde intensitatea durerii lui Isus, când s'a văzut înșelat și vândut de prietini săi? Nu cumva avem muștrări de conștiință?

Isus e părăsit, lăsat singur să facă începutul Calvarului! Să-l urmăm cu ochii sufletești.

Sleit de puteri din cauza chinurilor și a poverii Crucii, aplecat până la pământ, a ajuns pe Golgota, pe Dealul Căpăținei.

Pironit pe Cruce are febra durerilor morții, buzele însângerate doresc o picătură răcoritoare de apă și i-se dă vin cu fiere — venin. — Iată culmea răutății și nerecunoștinței oamenilor!

De mila celor doi răufăcători se prea poate că a plâns norodul, doară mai înainte ceruseră liberarea lui Varava asasinul, dar de Hristos: „*Poporul sta și își bătea joc de El și boerii ziceau: pe alții i-a mântuit, mântuiescă-se pe sine însuși, de este acesta Hristos cel ales de Dumnezeu!*” L-au răstignit

călăii, tocmai pentru că Isus zisese: „*Eu sunt Fiul lui Dumnezeu*”.

Hristos pe Cruce! Dumnezeu-Omul, Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, Mielul nevinovat, cel fără de păcat, spânzurat pe lemnul de ocară!! Ce priveliște sfâșietoare, pentru orice inimă simțitoare! Din mâinile și picioarele sfinte, sângele să scurge și prelinge pe lemnul Crucii!

Să mergem cu sufletele cât de des la Golgota și să privim la Mântuitorul nostru răstignit, apoi în viitor să nu ne mai plângem, dacă vom fi huliți, batjocoriți și alungați, pe nedreptul!

Să mergem chiar intinați cu păcate, să mergem, căci acolo vom afla odihnă și liniște sufletelelor noastre. Acolo, de pe Cruce, curge izvorul vieții, să ne scaldăm în sângele Mielului nevinovat și murdăria păcatelor va cădea de pe noi și vom fi albi, ne vom înalbi ca zăpada!

Dureros, dar și mângăitor gând: *Hristos pe Cruce*.

Unui sfânt, care medita mult asupra patimilor Mântuitorului, i-a comunicat Isus: „*Au fost mari chinurile cari le-am suferit la răstignire, în deosebi atunci când m'au întins cu atâta putere, încă mi-se puteau număra oasele*”.

Cine poate cuprinde intenzitatea acestei dureri? Celea mai groaznică chinuri, cari le-ar putea îndura un om, sunt aevea, mai puțin ca o palidă umbră, față de suferințele lui Isus.

O sfântă și puternică Cruce, fericit carele poate cuprinde tainele tale!

Și iarăși zic, să ne urcăm cât de sus sufletește pe Dealul Căpăținei, să trecem, când avem chinuri sufletești, prin grădina Getsimani, și să nu ne înfricăm, pentru că acolo nu mai este Cheruvim cu sabie de foc, ci Ingerul Domnului cu potirul mângăerii și întăririi.

Să învățăm acolo, a ne lăsa și noi în voia Tatălui: „*Părinte fie voia Ta, nu a mea!*”

Nori negri și grei plutesc deasupra capetelor noastre. Se poate deslănțui o groaznică

furtună peste noi și peste cei incredințați nouă... Mare răspundere apasă pe umerii noștri ai tuturor, și mari și mici. Taina zilei de mâine și a viitorului nu o putem pătrunde. Judecata „*începe dela casa lui Dumnezeu*” deci „*pașteți turma lui Dumnezeu cea dintre voi priveghind, nu de silă, ci cu voia și după Dumnezeu, nici cu agoniseli ne drepte, ci cu bunăvoință... pildă făcându-vă turmi...*”

Scoala cea mai înaltă, perfectă și deplină pentru noi, e Crucea, Mergând pe urmele Mântuitorului nostru vom birui, iar dacă ne dă potirul suferințelor, să-l bem de dragul Lui, „*și când se va arată mai marele păstorilor, ve-ți lua cununa cea ne vestejită a măririi*”.

Pr. Petru Domșa

Polemică între Paris și Vichy. Orașul-Lumină, precum se știe, se află în Franța ocupată. Centrul politic-militar al Franței libere e orașul Vichy. Se activează cu graiul, cu peana și cu brațele, și într'un centru și în celalalt. De sine înțeles că fiind mereu cu ochii la Nemți, pe cari însă, după cum se pare, nu-i văd la fel Francezii din cele două părți ale țării lor suferinde. Președintele „Confederației Naționale Populare” din Franța ocupată, d. Marcel Deat, a publicat de curând în „L'Ordre” un articol ce a stârnit senzație și pe care îl aduc și gazetele române, în transmisiunea agenției „Rador”.

Numitul d. Marcel critică guvernul din Vichy pentru că, chipurile, n'ar face nimic pentru lămurirea raporturilor dintre nemți și francezi. Ba chiar le-ar înrăutăți, sprijinind, destul de străveziu, mișcarea generalului De Gaulle, care luptă alături de englezi. În același timp învinovățește guvernul Mareșalului Petain că ar provoca separatism între fiii patriei franceze. — Scrie d. Marcel Deat: [...] Separatismul se practică la Vichy, pentru că acolo nu se poate întrevădea ca un sfârșit normal o apropiere de Paris, ci numai un fel de recucerire a capitalei în urma unei expediții de pedepsire.

tâin școli naționale românești, în baza ord. împărătesc din 28 Maiu 1784.

Dar pedesupra, și în acest cadru, apare figura feciorului popii Maior din Sărănadul Sărăjului, Gavril, *Viluța popii*, cum îl agrăiau sătenii... „cu părul castaniu dat peste cap și zetezat și rotunzit, ca la dieci, cu ochii negri lucitori și cu obrajii îmbujorați și de alergare și de trandafiriul vârstei sale nevinovate”.

Din pricina unui joc nevinovat cu un clopoțel de argint, luat dela gâtul lui „Csillag”, mânzul mai mic al grofițelor, Viluța Popii, Gavril Maior, pleacă în lume, neștiind nimeni de el până după 17 ani, când se reîntoarce în sat, venind dela mănăstirea din Santău, cu numele de Grigore și doctor în filosofie și sf. teologie, ca un călugăr ce ar veni la rând pentru a sluji în locul preotului din sat, care murise, de ziua sfântului și făcătorului de minuni Nicolae dela Mira Lichiei.

Nimeni nu-l recunoaște, nici mamă sa, la care a poposit peste noapte.

După sf. slujbă ține o predică cu asemănări între prigonitul de păgâni sf. Nicolae și „*Vlădicul nostru românesc dela Blaj, de unde este îndreptată cărma bisericii noastre pravoslavnice unite cu Roma... Sfințitul Inocențiu Micu dela Sadu*”, care era în exil acolo de unde și el nu demult sosise, pentru drepurile celui „mai numeros popor al Ardealului”

și termină cu o rugăciune pentru izbăvirea arhierului Inocenție și a turmei sale celei binecredincioase.

Toți s'au cutremurat; unii de jale, alții de revoltă. Slujește apoi un parastas la groapa tatălui său.

După masă, când văduva preoteasă își exprimă dorința de a se spovedi la sfinția sa, el se descopere, spunându-i: „Nu se spovedește o mamă fiului său dulce”.

Părintele călugăr Grigore a plecat, și nuvela se sfârșește.

Imprejurările, controlabile din punct de vedere istoric, fiind redade cu atât de reușit colorit local, personajele insufletește de dorul de libertate, pline de clocotul puterii noastre de viață, iar mediul fiind redat cu miros real de viață sălăjencească, ne îndreptățește să afirmăm că, distinsul scriitor și publicist, prin nuvela „*Clopoțelul de argint*”, a reușit pe deplin să reînvie ceva din vremile iobăgiei părinților noștri de acum 2 veacuri!

Totuși, după părerea noastră, pentru completarea deplină a cadrului istoric, nuvela putea să ne redea și celălalt tip slab al strămoșilor, foarte sărac reprezentat în trecutul nostru, mai frecvent acolo la marginea etnicului nostru și în Secuime, dar existent deci, a Românului care, ajuns la marginea suferințelor, trece la calvinism și deauna în rândul dușmanilor noștri seculari. În Sărănad pe a-

tunci a fost un astfel de caz, al familiei Petricas, capul căreia era curator al bisericii și asupra căruia Maior, ajuns episcop, a aruncat un blestem ca și acela, mai binecunoscut, dela Cicudul de Câmpie, unde, cu evanghelia ridicată spre cer, implora dreptatea lui Dumnezeu și blestemul asupra ungurului tiran.

Dacă în Cicudul de câmpie n'a mai rămas porodiță de ungur, nici din familia Petricas n'au mai rămas decât 2 supraviețuitori sterili și trecuți în zilele lor, cu cari se sfârșește și această familie, după cum remarcă Sărăuădanii, că blestemul vlădicului s'a prins și că blestemat să fie peste veacuri cine și-ar lăsa legea și neamul ca Petricas.

Ce exemplu edificator a fost acest caz, pentru Românii din Sărănad și jur, vremea cealeilalte de tristă aducere aminte stăpânire ungurească, și ce memento va fi însemnând el azi, când se văd ajunși iar la aceeași grea dar vremelnică osândă, numai cel ce-a trăit acolo își poate închipui pe deplin. Și eu am trăit alături de ei ani la rând, gustând cu aceeași sete legendele satului lor și cele despre marele lor fiu, vlădicul Grigore Maior, Viluța popii lor.

Am fi avut, în felul acesta, când suferințele ajungeau la marginea răbdărilor, 2 feluri de oameni. Unii care au răbdut până la jertfirea de sine, sau au luat drumul în lume, sau chiar spre Țara românească, redați admi-

Parisul este văzut la Vichy așa cum era văzută comuna de Versailles.

Separatist este Vichyul, pentru că, dacă va exista putința de a alege într-o zi între o unire sub semnul unei revoluții naționale autentice, încadrată total în revoluția europeană, și între disidență, se va alege, desigur, disidență. Este separatist acela care refuză a constitui statul totalitar, pe care îl cere Franța în noua Europă. — Este cineva separatist când nu concepe porunca franceză a ceasului de față decât în funcție de anarhia liberală de tip anglo-saxon, când primește ordin dela Washington și inspirații dela Londra. Este separatist atunci când afectează o inferioritate a gualismului, „Așteptarea“ neliind decât un calcul criminal împotriva viitoarei Europe. Sunt două separatisme: unul care împarte Franța, și unul care nu recunoaște Europa. Ambele fac unul singur.

Sunt separatiști: 1. cei ce refuză să escorteze convoaie în Mediterana; 2. cei ce afirmă că toate coloniile or fi apărată împotriva unei agresiuni anglo-saxone; 3. cei care au acceptat pierderea Siriei după ce au jucat o rușinoasă comedie; 4. cei care s'au resemnat ușor cu ocuparea de către gualliști a mai multor teritorii; 5. sunt separatiști cei ce pregătesc în Africa de Nord marea operație guallistă, cei care acoperă cu autoritatea lor conspirația, cei care din slăbiciune lasă să se facă aceasta, și cei cari din cauza incapacității lor continuă să ignore pericolul; 6. sunt, în sfârșit, separatiști, toți cei ce luptă împotriva unei Europe și împotriva destinului european al Franței.

Știri mărunte

Ziua orientală la Liuzi-Călugăra. Potrivit unui obicei, care a devenit tradiție, în Seminarul Teologic Franciscan din Liuzi-Călugăra (Bacău) a avut loc, în 22 Ian. c., un înălțător festival artistic literar, cu un program variat și select, prăsnuind după cuviință ziua orientală atât de dragă lui Pius XI și actualului Pontifice Roman. Pe lângă bucăți

rabil în nuvelă. Și alții, mai slabi de înger, care au cedat; cazul familiei Petricăș.

Apoi, din punct de vedere psihologic, întâlnirea dintre Maior și mama sa, după 17 ani de pribegie, nu ni se pare tocmai firească. Să stea o noapte și o zi și să nu se destăinuască el scumpei sale mame, o credem peste fire.

Chiar cu aceste trecătoare lipsuri, „Clopoțelul de argint“ va rămâne o bună nuvelă istorică, iar dela Pascu Ludeanu așteptăm cel puțin un ciclu întreg de nuvele inspirate din același izvor, sau chiar o viață romanțată a celui mai mare Român și creștin a vremilor sale, vrednic și încă neîntrecut urmaș al aceleia mai înainte în scaunul vlădiciei de Alba-Iulia și Făgăraș șezător, Ioan Inocențiu Micu, despre care Românul ardelean zice și până azi, că „a fost vlădică și nu nimică“.

Grigore Maior, cel dintâiu dascăl ardelean, care singur mărturisea despre sine, că... „aci — la Blaj — apoi deloc am început eu întâiu a învăța copilașii în școală buchile și frica Domnului“, un reprezentant specific al Românului ardelean, care a răbdător umezeala temnițelor din Sibiu și Muncaciu, și mai pe urmă dureroasa renunțare la scaunul episcopesc după 10 ani de rodnică păstorie, merită a fi eroul și a unor nuvele sau romane istorice. — Așteptăm dela Pascu Ludeanu această realizare, astăzi dânsul fiind cel mai chemat pentru a scrie așa ceva.

Ion Ardeleanu

de cor pe trei voci s'au ținut și patru conferințe de către Părinții D. Lucaciu, M. Ghiuzan, I. Butnaru și Iosif Pal.

Călugăr distins. După cum s'a comunicat cotidianului sibian „Țara“ (31. I. 42), arhimandritul asumpționist din Blaj, P. Adhemar Merckx, a fost distins cu medalia „Meritul Cultural“ cl. II. — Felicitările noastre!

Apostolie curată. Pentru a face bucurie creștină credincioșilor noștri din Veza apropiată, corul Academiei Teologice din Blaj, sub conducerea pâr. Ion Florea, a cântat Dumineca trecută la sf. liturghie, iar pâr. Eugen Popa, profesor de teologie, a vestit cuvântul Domnului. După amiază tinerii leviți au aranjat, tot acolo, o șezătoare literară-culturală, în cadrele căreia a ținut o cuvântare ocazională Gh. Radu, cleric an. IV. De încheiere pâr. Liviu Chinezu, rectorul seminarial, a avut o seamă de cuvinte potrivite pentru toată lumea prezentă. — Bucuria pâr. Vasile Olteanu, parohul local, și a enoriașilor săi, a fost mare foarte.

Incheierea unui proces canonic. Cum cetim în „Osservatore Romano“ (15 I. 42), în 2 Ian. c. s'a încheiat procesul canonic ordinar privitor la faima sfințeniei, virtuțile și minunile, afirmativ, săvârșite la întreprinerea roabei lui Dumnezeu Sora Maria Magdalena della Passione, întemeietoarea și prima superioară generală a congregației „Suore Compassioniste Serve di Maria“, din eparhia italiană Castellammare di Stabia. În lume, pe numita, a chemat-o Constanța Starace. A dus o viață de umilință, de rugăciune și de jertfe neprecupețite. A murit în 13 Decembrie 1921. Procesul din chestie a fost înaintat Sacrei Congregații a Riturilor pentru ulterioară urmare.

Locale. Marția ce vine, de întâmpinarea Domnului, va predica în catedrală pâr. Ioan Moldovanu, canonic mitropolitan, iar Dumineca ce-i urmează, a Lăsatului de carne, va predica pâr. Liviu Chinezu, prof. de teol. și rector al Seminarului Teologic.

— Dumineca trecută a avut loc în sala de gimnastică a „Institutului Recunoștinței“ o serbare școlară a elevilor dela Școala Normală de Fete. S'a predat monologul Anghelușa de V. Alexandri și o revistă drăguță: Blajul; s'a declamat, s'a cântat (a condus elegant și cu precizie dna Pop) și s'au jucat jocuri naționale. — Tot atunci pâr. Ion Vulțur a ținut o conferință cu proecții luminoase, la „Casa Domnului“, despre Damian Leprosul.

— Ieri, la prasnucul SS. Trei Ierarhi, societatea de lectură „Timoteiu Cipariu“ a elevilor liceului „Sf. Vasile Cel Mare“ a aranjat o foarte frumoasă serbare în cinstea Patronilor Școlii în sala festivă a „Institutului Recunoștinței.“ Program bogat și variat. S'a făcut, cu acest prilej, comemorarea compozitorului Iacob Mureșianu (disertația elevului Ion Băban a fost despre Iacob Mureșianu și toate punctele de cor au fost compoziții de ale celui comemorat). În fruntea mulțimii prezente era I. Preaș. Valeriu Traian, episcop al Orăzii și adm. apostolic al Blajului.

Comemorarea lui Galileo Galilei la Academia Română s'a făcut deunăzi în cadre solemne, fiind de față și reprezentantul Legației Italiene. A vorbit d. prof. N. Vasilescu-Karpen care, evocând figura lui Galileo Galilei (1564—1642), i a apreciat meritele și i-a pomenit și pătimirile. A ținut să noteze însă că, deși a fost osândit de inchiziție, a fost tratat cu deosebită deferență. Iar despre cuvintele legendare: „E pur și muove“ a afirmat că n'au fost pronunțate de Galileo, dar au fost, de sigur, gândite de el...

Focul războiului se întinde. Din funduri de Răsărit vine știrea că Thailanda îndepărtată a declarat și ea războiul Angliei și Statelor Unite. În același timp însă guvernul thailandez a sfătuit supușii străini „să-și vadă liniștiți de treburi ca 'n timpuri de pace“. — Asemenea se mai comunică din Lima și Rio de Janeiro că republicile sudamericane Peru și Brazilia au rupt legăturile diplomatice cu puterile Axei, fără a se ajunge însă la o declarație formală de războiu. — La fel a făcut și republica Ecuador, tot din America de Sud.

Realizări frumoase în Cehia. Agenția Ceps anunță din Praga că, sub îngrijirea „Asociației Centrale a Bibliotecarilor“ din capitala cehă, a apărut vol. XIII al „Bibliografiei Literaturii Cehă“. Bibliografia aceasta conține lista cărților și articolelor publicate în 1940 în domeniile: literatură în general, cărți de lectură, literatură pentru tineret, manuscrite, cărți rare, drepturi de autor, tipărituri obligatorii, mai aducând și o listă a tipografiilor și librăriilor, apoi date privitoare la producția hăr-

tiei, numărul cărților legate, etc. — Aceeași agenție mai face cunoscut că în orașul Litomyšl s'a înființat o bibliotecă pentru copii la care, în primele patru luni dela înființare, fiecare cetitor a venit ca de cinci ori împrumutând, în medie, aproximativ opt cărți.

Postă militară radio. Marele Stat Major al Armatei face cunoscut obștei române că, începând cu ziua de 5 Februarie 1942, va funcționa regulat Postă Militară Radio pentru bravii noștri ostași ce luptă contra bolșevismului, la răsărit de țară către front. Transmiterea știrilor se va face zilnic prin posturile „Radio România“, „Radio București“ și postul de unde scurte, regulat, între orele 20 și 20,30. Persoanele care doresc a transmite știri soților rudelor sau cunoscuților din unitățile aflate la Est de Bug, vor adresa scrisorile lor Serviciului Postă Militară al Marelui Stat Major al Armatei. Știrea va trebui să fie scrisă pe o carte poștală deschisă și va fi redactată în felul următor: — Cine trimite știrea; — Locuința (comuna sau orașul); — Pe cine anunță (ofițer, subofițer, gradat, soldat), arătându-se arma din care face parte și oficiul poștal militar unde se găsește; — Ce anume știri trimite. Știrea va trebui să fie redactată cât mai scurt posibil și nu va cuprinde nici o indicație asupra unității din care face parte ostașul.

Dela C. F. R. Ministerul Afacerilor Interne face cunoscut că, începând cu 25 Ianuarie 1942, se desființează autorizațiile de călătorie pe C. F. R. S. exceptează însă evreei. — Toți călătorii sunt invitați să aibă în permanență asupra lor toate actele de identitate pentru a se putea legitima în fața organelor jandarmeriei și poliției cari vor face controlul călătoriilor atât în gări cât și în trenuri.

Americanii au debarcat în Irlanda. Agenția „Rador“ (29. I. 42) știe de debarcarea mai multor detașamente nordamericane în Irlanda. Aceeași agenție mai știe din Dublin că d. De Valera, președintele Irlandei, a protestat împotriva acestei debarcări subliniind că guvernul său n'a fost consultat niciodată de guvernul Statelor Unite nici de cel al Marii Britanii.

† Văd. Elena Barișiu n. Drumariu, a încetat din viață la Turda în ziua de 22 Ian. c., într'al 81-lea an al vieții și 35 al văduviei sale cinstite. — Odihnească în pace!

CĂRȚI & REVISTE

ȘT. MANCIULEA: Reuniunea Femeilor Române din Blaj. Blaj, 1941. Pagini: 40 (Format 8° mare).

O fărâma din istoria strădaniilor române și creștine ale Blajului Unit: asta-i istorisirea jumătății de veac de viață a „Reuniunii Femeilor Române din Blaj“. Autorul a cules cu pietate piesele justificative ale unei mândrii nobile, și le-a înmănușat cu precizie, dându-ne o iconă la care nu putem privi decât cu drag și cu stimă neprecupețită.

P. IOSIF TĂLMĂCEL: Vieța tânărului Fr. Iluminat Rosengart din Ord. Min. Conv. Săbăoani. 1941. Pagini: 176. Prețul: 30 Lei.

Cartea-i scrisă pentru tineret și pare că vrea să fie un început de serie. Și bine ar fi să fie așa. E așa de bogată Biserica Domnului înilde vie de trăire eroic-creștină și în lumea tineretului. Toți căți vor depăna povestea fermecătoare a vieții tânărului erou al Crucii, care a fost Ludovic Rosengarten (în ordin fr. Iluminat) din veacul XVII, o să rămână încantați de pilda acestui impunător hostium victor et sui, pe lângă toată vârsta lui fragedă și mulțimea greutăților și ispitelor biruite cu ajutorul harului de sus.

Anuarul Liceului de băieți român unit „Sf. Vasile cel Mare“ din Blaj, pe anul școlar 1940—1941. Blaj, 1941, Pagini: 172.

Mai bine de jumătate din acest Anuar, valoros sub atâtea raporturi, cuprinde „Istoria regimentelor grănițerești“ de Aug. Bunea, cu un duios portret al acestuia de neobositul pâr. Șt. Manciuș, și frumoasa piesă alegorică în două părți și un tablou: Fărâna darurilor“ de prof. N. Comșa, cel care în alt Anuar al aceleiaș liceu înseilase așa de mișcător — deși numai în fuga condeiului — „Dascălii Blajului“. Cronică anului școlar cu amănuntele ei profesori și elevi, precum și la liceu și la gătura cu el, e concisă și ușor de prins și chire rapidă. — Reținem că numărul total (în clase paralele) e: 671. Multă grije și greutate dere pentru Corpul Profesorial și îndeosebi rectorul acestei școli!